

SZERKESZTŐI JEGYZET

Szabó Magda, akinek *Abigél* című ifjúsági regényéből a hátoldalon olvashatók részletek, 100 éve született és tíz éve halt meg, Debrecenben, ott járta iskoláit is, végzettsége szerint latin–magyar szakos tanár, 14 évet töltött a tanári pályán, mielőtt szabadfoglalkozású író lett. De írói pályája is csupa pedagógia, meséivel és ifjúsági regényeivel (*Abigél*, *Tündér Lala*, *Álarcosbál*, *Bárány Boldizsár*, *Sziget-kék*, *Mondják meg Zsófikának*, *Születésnap*, *Ki hol lakik*) mintha folytatná pedagógiai pályáját, s igyekezne a fiatalokat kárpótolni az elmaradt magyaróráiért. Én most az *Abigélt* olvastam el, s beismerem, idős férfitanárként, irodalomtanári nyitottságom öntudata komolyan sérült. A Matula, az iskola, Abigél, a kertben álló hölgy-szobor, kőkorsójával, Gina, a kamaszlány főhős, aki küzd a világgal, önmagával, az én tanári polcomon *A Pál utca fiúk* mellé került. Belátásom hitelesítéséül következzeék egy idézet egy *Eszter* aláírással ellátott idei blogbejegyzésből. A szerző megkereste a regény filmbeli változatában szereplő Abigél-szobrot (*aki* a regényben titokzatos módon segít a bajban hozzá forduló diákoknak), melyet a filmesek egy pesti bérház udvaráról kölcsönöztek:

„Ottjártunkkor tömve volt cetlikkel Abigél korszója, s bár az omladozó vakolat és a gazokkal teli virágágyás szomorú képet festett róla, mégis valami egészen különleges érzés kerített minket hatalmába. Ahogy álltunk a korszós nő szobra előtt, néztük szépségét, felidéztük a film hozzá kapcsolódó jeleneteit. Gyorsan a táskából előkaptunk egy cetlit és egy tollat, megfogalmaztunk egy rövid kívánságot, majd

felkapaszkodva a korszóhoz elhelyeztük benne üzenetünket.” (http://tripsinthecity.blog.hu/2017/06/13/az_igazi_abigel_nyomaban)

Az *Abigél*ből való hátoldali részletekkel pedig a tiszteletadáson és a megemlékezésen túl kicsit nyugtalanítani szeretnénk az olvasót, ha pedagógiára gondolva már magabiztos nézetei volnának. A magabiztosság az iskolai világban amúgy sem időszerű (és általában sem szerencsés), olyannyira nem, hogy alighanem még a kritika magabiztosságát is tartózkodóan kellene kezelnünk. Meglehet, 2016 nagy kritikai hulláma is épp azért apadt el, vagy legalábbis azért csendesedett le olyan gyorsan, mert magára nem figyelt, önmaga iránt feltétlen bizalma volt.

Természetesen a kritika túlzott magabiztosságánál a cselekvő elbizakodottsága sokkal súlyosabb, és most így állunk. (S nem is nagyon álltunk másként.)

Táviratilag a helyzet 2017 decemberéből nézve: a közoktatás felszínén nagy a forgalom. Törvények, rendeletek, tervezetek, átszervezések, beruházások, befektetések, programok áradata. Konferenciák sokasága hétről hétre, hónapról hónapra, kutatások százai: könyvtárnyi könyv van már az elmúlt negyedszázadból a helyzet súlyosságáról, a megújulás szükségességéről, a kiutakról. És az élő iskola mégis mintha sorvadna. Pompás jelenetek mögött küszködés, tanácstalanság, hitevesztettség, egykedvűség, robot.

XIX. Országos Közoktatási Szakértői Konferencia volt több száz résztvevővel november 7–9-én, XVII. Országos Neveléstudományi Konferencia november 9–11-én.

Több száz résztvevő itt is, ott is. Összegyűlt tehát a magyar pedagógia színe-java, és semmi híre, hogy valaki valamelyik tanácskozáson felemelte volna a hangját, kritikailag vagy önkritikailag. Akár fiatal, akár idős. (Még ha talán tette is, egyáltalán hallották-e?) Csendes, komoly számvetésnek sem jött a híre. Pedig talán sokuk látja úgy, hogy zajlik valami furcsa dráma ebben az országban, most nem a köztereken, ismét csak a tantermekben. Az iskola, ami a társadalmi szervezet hallatlan fimon és érzékeny intézményi hálózata, könnyen sérül és nehezen gyógyul, a sok-sok átalakítás után egyre kevésbé teljesít, jelentős hányada negatív teljesítményspirálba került. S

akkor mi, konferenciákon felvértezettek, csak hallgatunk? Reménykedünk egy következő konferenciában?

Gyarmathy Éva ír lapszámunkban a fejlődő idegrendszer mai ártalmairól. Ki viszi el a hírt, hogy segítsen, óvjon, figyelmeztessen, tanácsot adjon, ha négyszáznál több védőnő hiányzik a magyar szociális támogató rendszer (tavaly 100. évét ünneplő) alaphálózatából? Óvónőkből, tanárokból is hiány van, természetesen éppen ott, ahol a leginkább nélkülözhetetlenek, így halmozódnak a hátrányok. Ó, hivatalok, egyetemek, konferenciák, lapok!

2017. december 3.

Takács Géza

A Tanulmányok rovatba érkező írásokat lektoráltatjuk. A közlési feltételekre és a publikációs stílusra vonatkozó útmutatás, valamint a bírálati adatlap a lektorálás szempontjaival elérhető a honlapunkon: <https://folyoiratok.ofi.hu/uj-pedagogiai-szemle>.

„Éhes, fiatal rókák”

Valahonnan harang kongott, szabályos kis harang, kézmosásra harangoznak, magyarázta Kis Mari, ebédidő van. Torma még figyelmeztette, ha az ebédlőben kijelölük a helyét, eszébe ne jusson leülni vagy pláne kanál után nyúlni, mert először bibliát olvasnak, aztán énekelnek, aztán imádkoznak, és csak aztán foghatnak az ebédhez, és ugyanígy lesz, ha végeznek, hát el ne induljon hamarabb, mint szabad. És étkezés közben tilos beszélgetni, és csak akkor vegyen újra, ha megkérdezik tőle, akar-e még, és a koszt nagyon jó és bő, de mindig engedélyre kell várni, míg repetálhat, és aztán meg ne mukkanjon, mert az ügyeletes minden étkezés közben felolvas valami irtózatot svájci pap könyvéből olyan történeteket, amelyekből kiderül, hogy kell élni, hogy az ember igazi keresztyén lány legyen, arra nagyon figyeljen, mert előfordult már, hogy esti áhítat után kikérdezték.

Hogy Kőnigtől miért idegenkedett, nem tudta volna megmondani, nyilván az befolyásolta, amit – amikor még beszéltek vele – a lányoktól hallott. Az intézet megszokta a vaskezet. Kőnig nyhe volt, az osztályzatai is enyhék, ha valaki sírva fakadt az órán egy elégtelen felelet miatt, hajlandó volt mindjárt a következő napon javító felelésre szólítani. Bár a lányok folyton méltatlankodtak, milyen kordában tartják őket, hogy mihelyt valaki lazított a gyepplőn, s nem volt hozzájuk olyan szigorú, mint a többi, kinevették a gyenge kezű nevelőt. Kőniggel néha még tréfát is űztek, eldugták a szemüvegét, s úgy tettek, mintha lázasan keresnék. Kőnig állt a katedrán, dicsérte a lányokat, milyen figyelmesek, jók, udvariasak, az ötödikesek meg pukkadozva adták kézről kézre nagy pápaszemét a pad alatt. Ginához nem került a szemüveg. „Félnek, hogy visszaviszem neki” – gondolta a kislány keserűen.

Testvérei voltak, tizenkilenc: a viharos évkezdés után olyan szoros egységben élt a többiekkel, amihez hasonlóban sose volt része, s aminek csak az egyik oka volt, hogy az osztályok valóban közösséget alkottak, mindig mindenből egyformán részesültek vagy egyformán maradtak ki. A másíok magának a Matulának a világában rejlett: Gina felismerte, hogy immár – nem magára hagyatva, hanem társak, barátok közt – lélegzetelállítóan izgalmas tilalmak erdejében élni. Mint az éhes fiatal rókáknak, folyton résen kellett lenniök, hogy a szabályok, az örök ellenörzés ellenére is csak kicsikarjanak maguknak egy cseppnyi örömet, s hús váll-hát támaszkodott egymásnak ebben a szüntelen örömkeresésben, hús nevetésre, szerelemre áhítózó fiatal test. Most jött rá, mennyivel nagyobb élmény a jó, ha küszködni kell érte; mekkora erő úgy élni, mint egy hegymászócsapatnak, az osztályt láthatatlanul egymáshoz rögzítö kötél biztonságában, együtt érezni a boldogságot, bánatot, együtt izgulni, reménykedni, várni és segíteni annak a másíknak, aki éppen bajban van, aki rászorul.

